

Dokumenttyp och beslutsinstans Rutiner/Kommunstyrelsen	Dokumentnamn Vem gör vad – Hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda	Fastställd/Upprättad 2019-04-04 KS §80
Dokumentansvarig Säkerhetssamordnaren	Dokumentet gäller för Samtliga förvaltningar och bolag	Giltig till och med Tillsvidare Översyn av dokumentet skall göras varje mandatperiod

Vem gör vad – Hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda

Kommunstyrelsen

Thorbjörn Berndtsson, säkerhetssamordnare

2019-02-14

Innehåll

1	Allmänt	3
1.1	Mål	4
1.2	Definition	4
2	Förebyggande	5
2.1	Utbildning och medvetandegöra	5
2.2	Organisation och ansvar	5
2.3	Råd till förtroendevalda	6
2.4	Allmänna säkerhetsrutiner inför sammanträden	6
3	Stödja – under	8
3.1	Om du blir utsatt.....	8
4	Uppföljning - efter	9
4.1	Krisstöd	9
4.2	Rapportering av hot- eller våldssituationer.....	9
4.3	Polisanmälan.....	10
4.4	Stöd och skydd.....	10
4.5	Kommunens stöd	11
4.6	Uppföljning	11
5	Bilagor	12
5.1	Handlingsplan – Inför möte	12
5.2	Handlingsplan – Akuta åtgärder vid våld eller hot om våld eller hot	13
5.3	Handlingsplan – Misstänkta föremål och försändelser....	15

1 Allmänt

Våldsinslagen i samhället har ökat och blivit ett problem för många olika yrkesgrupper. Du som är förtroendevald riskerar att utsättas för hot, våld eller trakasserier.

Tjörns kommun accepterar inte att någon utsätts för våld, hot eller trakasserier och arbetar för rättssäkerhet och god arbetsmiljö. Tjörns kommuns fokus ligger alltid på att genomföra tillräckliga kraftfulla förebyggande åtgärder så att skada/ohälsa aldrig uppstår.

Detta dokument riktar sig till förtroendevalda i Tjörns kommun som kan bli utsatta för hot och våld eller annan negativ påverkan.

Innehållet kan även tillämpas i situationer som uppstår mellan förtroendevalda. Syftet med riktlinjerna är att Tjörns kommun ska kunna agera snabbt och effektivt när en hotfull eller våldsam situation uppstår och därmed förebygga ohälsa och olycksfall. Dokumentet ska utgöra ett stöd och en vägledning i förebygga, stödja och uppföljningsarbetet emot hot och våldssituationer. Vi vill att förtroendevalda ska känna och bli tryggare i att utföra sina offentliga förtroendeuppdrag.

Många risker kan förebyggas genom kunskap och medvetenhet. Vi vet att hot, våld och trakasserier kan framkalla stress och oro hos den som blir utsatt. Det är därför viktigt att vara mentalt förberedd på de risker som du kan utsättas för så att du snabbt kan agera för att förebygga en negativ händelseutveckling. Genom att öka kunskapen hos de förtroendevalda så ökar förutsättningarna för att hantera en oönskad situation på rätt sätt.

1.1 Mål

- Förtroendevalda ska inte påverkas i sitt beslutsfattande
- Förtroendevalda ska kunna utföra sitt uppdrag utan inskränkningar
- Förtroendevalda ska känna godtagbar trygghet och säkerhet både under sitt uppdrag och i övriga sammanhang

1.2 Definition

- **Trakasserier** avses bedrägeri, förtal, förolämpning, ofredande, samt upprepade telefon-, e-post- eller brevkontakter. Trakasseri kan även vara falska beställningar, ryktesspridning eller kränkande uttalanden
- **Olaga hot** avses skriftliga eller verbala hot om brottslig gärning. För att hotet ska vara brottsligt i laglig mening måste den som blir utsatt, uppfatta hotet som allvarligt. Med hot avses gärning som utförs med *syfte* att framkalla fruktan hos den/de mot vilken den riktas
- **Ofredande** kan bestå av fasthållande, knuffar eller kastande av föremål mot någon eller dylikt
- **Våld** kan föreligga om någon uppsåtligen tillfogar en person skada eller smärta.
- **Otillåten påverkan** kan innebära en svår kränkning som kan medföra psykiska eller fysiska skador för den som drabbas. Det är också ett arbetsmiljöproblem och kan vara ett säkerhetsproblem både för den drabbade och kommunen.
- **Utpressning** eller andra straffbara påtryckningar.

Detta kan även omfatta erbjudande om förmåner eller dylikt som kan bedömas som muta.

2 Förebyggande

Förtroendevalda som har, eller uppfattas ha, en makt- eller myndighetsfunktion gentemot exempelvis kund, klient, brukare eller elev och har rätt att neka eller ändra på något som denne vill eller att kräva något som denne inte accepterar, kan löpa högre risk att utsättas för hot eller våld.

2.1 Utbildning och medvetandegöra

Det förebyggande arbetet med att medvetandegöra förtroendevalda på riskerna är viktigt.

Det innebär främst att förtroendevalda enas om hur arbetsuppgifter skall utföras för att upprätthålla såkrast möjliga arbetsmiljö. Genom att förändra eller noggrant överväga sitt eget beteende och genom att upprätta säkerhetsrutiner i verksamheten förebyggs och undviks många hotfulla situationer p.g.a. att förtroendevalda är mer utsatta så är det av vikt att det genomförs utbildningar med fokus på hot och våld. Det är också viktigt att förtroendevalda själva lär sig vad man kan göra för att försöka förebygga och förhindra att hotfulla situationer uppstår.

Därför är det viktigt att samtliga vet hur man ska agera i en hot- eller våldssituation och ska därför erbjudas:

- Kortare information och utbildning om hot- och våld
- Kortare information om gällande handlingsplaner och rutiner

Ovanstående information och utbildning ska genomföras under första året av varje ny mandatperiod.

2.2 Organisation och ansvar

Förtroendevalda är inte anställda utan verkar på ett förtroendeuppdrag vilket gör att de inte lever under samma lagstiftning som kommunens anställda.

Förtroendevalda ska dock ha samma tillgång till kommunens stöd/rutiner som en kommunanställd, vilket är beslutat av kommunstyrelsen.

Kontaktansvarig i detta dokument är säkerhetssamordnaren.

2.3 Råd till förtroendevalda

Nolltolerans ska gälla för hot, våld och trakasserier. Det är av största vikt att fokus på säkerhet finns på alla nivåer hos förtroendevalda. Som förtroendevald förväntas man reflektera över vilka konsekvenser ens handlingar får gällande säkerheten.

- Du som förtroendevald bör göra en enklare riskbedömning för att titta på sannolikheten för att du som förtroendevald ska utsättas för hot, våld, trakasserier eller ohälsa i ditt förtroendeuppdrag.
- Du som förtroendevald bör även fundera på vilka konsekvenser hot, våld, trakasserier eller ohälsa kan leda till
- Diskutera ovanstående med ditt partis gruppleddare om hur ni gemensamt med era kollegor kan göra er arbetsmiljö tryggare

Genom att fundera på följande frågor så kommer man väldigt långt med sin personliga riskmedvetenhet och skapar en personlig handlingsplan.

- Vem är förövaren och med vilket syfte?
- Varför sker det?
- Vid vilka tillfällen finns det risker?
- Var inträffar händelser?
- Hur ska jag agera om något inträffar?

2.4 Allmänna säkerhetsrutiner inför sammanträden

- Inför upprättande av dagordningen till ett sammanträde gör ordföranden eller kommunchef/förvaltningschef/VD en första bedömning av hotbilden
- Beslut om förhöjd hotbild tas i samråd säkerhetssamordnaren
- Vid förhöjd hotbild ska det göras en riskbedömning och särskilda skyddsåtgärder vidtas
- Sekreteraren informerar vid behov de berörda ledamöterna om den förhöjda hotbilden
- Om det föreligger en förhöjd hotbild inför ett kommunfullmäktige ska det finnas minst två ordningsvakter/väktare

3 Stödja – under

Checklistor hot- och våldssituation finner du sist i kompendiet.

3.1 Om du blir utsatt

Det är viktigt att dokumentera det som hänt och analysera varför det skett.

Spara all information och dokumenten om hot eller trakasserier som du utsatts för i din dator, mobil eller annan kommunikation som kan användas som bevismaterial. Här ska namn, datum och händelseförloppet redovisas. Samverka med kommunens säkerhetssamordnare för samråd och stöd i avseende av bedömning. Vid ytterligare behov kontaktas polisen för samråd och stöd.

- Hot, våld eller trakasserier bör alltid polisanmälas
- Säkerhetssamordnaren anmäler händelsen som en avvikande händelse

4 Uppföljning - efter

Har en förtroendevald blivit utsatt för en hot- eller våldssituation, så kan de dröja en tid innan man reagerar på de inträffade. Det är därför av vikt att respektive partis gruppledare alltid följer upp händelsen snarast möjligt.

4.1 Krisstöd

Efter en hot- eller våldssituation är det viktigt för den utsatta att få möjligheten att tillgå krisstöd för att komma i psykisk och fysisk balans igen. Om den förtroendevalda blir utsatt för hot, våld eller trakasserier så ska den utsatte inte bli lämnad själv i det akuta skedet. Du som är med den drabbade behöver inte undersöka eller ge kloka råd, utan bara finnas där som medmänniska och stöd. Det viktiga i detta skede är att du finns närvarande och lyssnar. Ni behöver inte spekulera i vad som hänt, det kommer polisen göra om det är ett brott som begåtts. Ytterligare en viktig punkt är att ni inte lämnar den utsatta själv i sin bostad, försäkrar er om att det är en anhörig eller närstående som finns där och tar hand om den drabbade.

Du som har blivit utsatt för en hot- eller våldssituation, ta stöd av familjen, anhöriga och sök stöd där det finns att få.

Att få stress eller krisreaktioner är normalt och avtar normalt av sig själv med ett bra stöd.

4.2 Rapportering av hot- eller våldssituationer

Alla förtroendevalda har ett ansvar att snarast anmäla hot- eller våldssituationer till gruppledaren och säkerhetssamordnaren.

Gruppledare ansvarar för att:

- Vidta omedelbara åtgärder om så krävs och är möjligt för att händelsen inte ska ske igen

4.3 Polisanmälan

Händelser som innebär hot eller våld bör alltid polisanmälas.

Polisanmälan kan göras av antingen kommunens säkerhetssamordnare eller av den förtroendevalde. Grundregeln är att brott ska polisanmälas och polisen ska utreda brott.

Polisanmälan kan göras genom telefon 114 14 eller genom att uppsöka närmaste polisstation. Vid akuta situationer ring 112.

Som förtroendevald har man lagstadgad rätt att begära att polisanmälan blir åtkomstskyddad. Detta innebär att endast de tjänstemän hos polisen som är berörda och arbetar med ditt ärende kan ta del av innehållet.

Har du gjort en polisanmälan är det viktigt att du får återkoppling. Om detta av någon anledning inte fungerat så tveka inte att höra av dig till polisen eller kommunens säkerhetssamordnare.

4.4 Stöd och skydd

Har en förtroendevald blivit utsatt för hot, våld eller trakasserier har man i de allra flesta fall rätt till ta med en stödperson vid besök hos polisen. Ytterligare har man rätt till målsägandebiträde, ett så kallat juridiskt biträde som ger stöd genom hela den juridiska processen. För mer info, kontakta kommunens säkerhetssamordnare.

I samverkan med polis och kommunens säkerhetssamordnare/partiets säkerhetsavdelning kan man erbjuda åtgärder för hotade som behöver skydd, vilket alltid blir genom en enskild bedömning.

4.5 Kommunens stöd

Stödet kan ske i hela eller delar av nedanstående åtgärder:

- Informera förtroendevalda om att de kan riskera råka ut för hot och våld samt ge rekommendation om polisanmälan bör göras
- Erbjuder utbildning i att bemöta hot och våld
- Vid händelse hänvisa till ansvarig i kommunen, informera gruppleddare/parti
- Anmäla som avvikande händelse
- Farlighetsbedömning av den som hotar
- Riskbedömning av bostad m.m.
- Bistå med personlarm
- Krisstöd m.m.
- Polisanmälan upprättas enligt kapitel 4.3 (Polisanmälan)

Eventuella åtgärder som föranleder kostnader beslutas av kommunchefen.

Säkerhetssamordnaren samordnar och bistår så att beslutade åtgärder blir utförda.

4.6 Uppföljning

Säkerhetssamordnaren följer upp den inträffade händelsen och detta görs i systemet för avvikande händelser.

5 Bilagor

5.1 Handlingsplan – Inför möte

Riskbedömning inför mötet (anpassa åtgärder efter aktuell risk)

- Kan mötet/eventet vara intressant för grupper eller individer som utgör särskild risk för hot eller våld?
- Medverkar grupper eller individer som utgör ett hot gentemot dig?
- Finns det närliggande evenemang som har hotbild gentemot sig?
- Transport till och från mötet, färdvägar, parkering och tillgång till fordon
- Undvik ensamarbete
- Försök få till en barriär mellan dig och dina besökare/åhörare, som skapar tid för flykt om något skulle inträffa
- Ha inte onödiga föremål i närheten som kan användas som vapen. Ha endast det material som behövs för mötet framme
- Vid behov informera lokal polis (via Säkerhetssamordnaren)
- Placering av scenen och talarpodiet (avstånd till publik, möjlighet att ta sig upp på scen och din evakueringsväg)
- Informera dig om vad som gäller för avspärning
- Möjlighet att larma
- Informera dig om vad som gäller vid eventuella ordningsstörningar
- Säkerhetsställ evakueringsväg
- Sammanfattade bedömning

5.2 Handlingsplan – Akuta åtgärder vid våld eller hot om våld eller hot

(Vad ska du som förtroendevald göra om något händer)

Åtgärder vid fara

Utsätts du för direkt fara – fly!

- Ta skydd
- Ropa på hjälp
- Försök ta dig från platsen
- Nödvärn
- Sök kontakt med kollegor
- Undvik all form av fysik kontakt och handgemäng
- Försök uppträda lugn och även lugna ner den som hotar
- Lyssna aktivt och avbryt inte den som hotar
- Larma så snart det kan ske utan risk. Larma 112, personlarm och fortsätt ropa på hjälp
- Uppge vem du är, platsen, skador, hot, hur många som är drabbade och ett telefonnummer man når dig på
- Dokumentera händelsen snarast. Tid, plats, orsak och åtgärd

Hot

- Lyssna noggrant
- Provocera inte
- Avbryt inte personen.
- Radera inte mobilsva, SMS eller e-post
- Notera datum, tid, plats, telefonnummer
- Notera personens dialekt, tal, röst, attityd och bakgrundsljud

Om möjligt, ställ följande frågor

- Vad representerar ni?
- Varför hotar ni?
- Vad är det för hot?
- Vem riktas hotet emot?
- Var finns hotet?
- När ska detta inträffa?

Detaljer om förövaren vid direkt konkat

- Signalement på gärningsmannen
- Personidentitet
- Utseende
- Beteende
- Språk och dialekt
- Känner förövaren till lokalerna och omgivningen?

Att förbereda och tänka på då allvarligt hot föreligger:

- Kontakta kommunens säkerhetssamordnare angående stödpaket/larm
- Se över situation på verksamheten i samverkan med kollegor
- Variera dina vardagsrutiner
- Finns behov att ansöka om besöksförbud? Kontakta polis
- Informera din familj/närstående
- Kontrollera säkerheten i din privata bostad
- Parkera på upplysta parkeringar
- Känner du dig hotad/förföljd kontakta polisen direkt

Rapportering av avvikande händelser och polisanmälan

- Anmäla brott till Polisen
- Anmäla person- eller sakskada till försäkringsbolag
- Anmäla händelsen som avvikande händelse
- Vidta omedelbara åtgärder om så krävs och är möjligt för att händelsen inte ska ske igen

5.3 Handlingsplan – Misstänkta föremål och försändelser

- Be den som levererar brev eller paketet att visa legitimation
- Öppna inte paket eller brev om du är osäker på avsändaren

Du bör vara misstänksam på försändelser som har:

- Ett ojämnt eller buckligt utseende samt känns styvare än normalt
- En avvikande vikt, d.v.s. ovanligt lätt eller tungt i förhållande till storleken
- Fettfläckar på kuvertet eller omslaget då sprängämnen kan innehålla fett
- Underlig eller ovanlig lukt
- Adresetikett eller okänd handskriven adress
- Ovanlig påskrift eller förtryckt med text som säger ”Brådskande”, ”Privat” eller ”Personligt”.
- Avsändare och adress som tyder på önskad anonymitet
- Överdrivet antal frimärken
- Tecken på att kuvertet eller omslaget har varit öppnat och sedan återförslutits
- Oförklarliga metallband, trådar, folie eller liknande
- Ljud som det ger ifrån sig, t.ex. surrande, tickande eller skvalpande
- Dykt upp oväntat och oförklarligt, t.ex. via specialleverans med bud eller till receptionen på din arbetsplats

Om möjlighet, isolera försändelsen:

- Vid misstanke om att du fått farligt ämnet på kroppen, skölj av dig och uppsök omedelbar sjukvård
- Kontakta säkerhetssamordnaren och polis
- Notera tid, hur försändelsen levererats och vilka som hanterat denna

Akut, Polis, Räddningstjänst, Ambulans,	112
Ej akut, Polis	114 14
Prevent Bevakning AB	0303-80 150
Sjukhus, Kungälv	0303-98 000
Sjukvårdsrådgivningen	1177
Säkerhetssamordnare, Tjörns kommun	0304-60 10 56
TiB (Tjänsteman i Beredskap)	0304-60 12 12, 0304-60 12 18